

۴ سپتامبر ۲۰۰۳

اطلاعیه مطبوعاتی

بیست پناهنده گرد ایرانی که به ایران مُسترد شده بودند پس از مَشقتی طولانی بازمی گردند، پناهندگان همچنان از ادامه استردادها در وحشت به سر می برند

بیست پناهنده گرد ایرانی (۱۲ بزرگسال و ۸ کودک) که روز شنبه ۳۰ اوت ۲۰۰۳ در شهر مرزی وان در ترکیه توسط پلیس دستگیر و بدون هیچ تشریفات به ایران بازگردانده شده بودند دسته دسته از شب سه شنبه شروع به بازگشت کردند و همگی شان هم اکنون در وان بسر می برند. آنها دو شبانه روز را بدون غذا، آب و لباس کافی در کوه های مرزی شرق ترکیه بسر برده اند و با زحمت و سختی بسیار به وان بازگشتند. پلیس وان علاوه بر استرداد این بیست تن، از روز شنبه با سر راه قرار گرفتن پناهندگان و/یا دستگیری آنها دهها تن دیگر را تهدید به استرداد به ایران کرده است.

بیش از هزار پناهنده ای که هدف این تعرضات قرار گرفته اند همگی قبلاً مقیم شمال عراق بوده اند و اکثراً از سوی دفتر کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل در آنجا به عنوان پناهنده سیاسی به رسمیت شناخته شده اند. آنها بدین جهت شمال عراق را ترک کرده اند که در آن منطقه مورد تهدید بوده اند و کمیساریای عالی نیز برنامه اسکان دادنشان را مدتهاست به حالت تعلیق نگه داشته. اما پس از ورود به ترکیه دولت ترکیه از دادن اقامت قانونی به آنها خودداری کرده است. دفتر کمیساریای پناهندگان ترکیه هم با زدن برچسب "جابجا شونده بی قاعده" به آنها گفته است که چون شمال عراق را به اختیار خودشان ترک کرده اند دیگر واجد شرایط اسکان در کشور سوم نیستند و بایستی به شمال عراق بازگردند. این سازمان همچنین با صدور تصمیمات رسمی ی با همین مضمون استرداد پناهندگان به شمال عراق را از سوی مقامات ترکیه مورد تصدیق قرار داده است. در حالی که کمیساریای عالی از زمان سقوط رژیم صدام حسین در عراق، رسماً چندین بار به همه دولت ها، از جمله دولت ترکیه، توصیه کرده که هیچکس را به زور به عراق بازنگردانند.

دلجو آبادی (پروین هدایت) مسئول نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی می گوید: "آخر هفته گذشته شهر وان تبدیل به یک میدان جنگ علیه پناهندگان گرد ایرانی که از شمال عراق آمده اند و بشدت فقیر و از لحاظ امنیتی آسیب پذیرند شد. پلیس ترکیه نه فقط با استرداد پناهندگان آنها را عمداً با خطر شکنجه و اعدام مواجه ساخت بلکه رفتارشان با آنها نیز با بی احترامی تمام و فوق العاده غیر انسانی بود." او اضافه می کند: "بچه های خردسال را بی رحمانه از پدر و یا هر دو والدین شان جدا کرده و آگاهانه در وان جا گذاشته اند. یکی از پناهندگان مُسترد شده که الان بشدت زخمی است نقص عضو دارد و یک پایش مصنوعی است. چندین تن از مردان و زنان و کودکان را با پیژامه، دمپایی و حتی پابرهنه از خانه شان ربوده اند. آنها را پنج شش ساعت تمام در اتوبوس حبس کرده اند بدون اینکه حتی یک بار هم برای رفتن به دستشویی اجازه توقف بدهند. آخر سرهم در تاریکی و در کوه هایی که همه می دانند آکنده از مین است رهایشان کرده اند."

اگر چه پلیس سعی کرده بود با انتخاب آخر هفته برای اجرای این برنامه جلوی هر گونه دخالت و حمایت داخلی و خارجی را بگیرد، اما دفتر کمیساریای پناهندگان در وان که مدت کوتاهی پس از شروع دستگیری ها با خبر شده بود فعالانه برای جلوگیری از استرداد پناهندگان کوشید. نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی در آمریکا نیز روز دوشنبه ۱ سپتامبر به نمایندگی از طرف دوازده تن از پناهندگان که از سوی اقوام شان مشخص شده بود دستگیر شده اند شکایتی علیه دولت ترکیه در رابطه با شرایط دستگیری، استرداد و عدم اعطای اقامت قانونی به پناهندگان را به دادگاه حقوق بشر اروپا در استراسبورگ تسلیم نمود و بدواً خواست که دادگاه عاجلانه از دولت ترکیه بخواهد استردادها را متوقف کند. چندین سازمان گرد ایرانی و اشخاص منفرد نیز سعی در خبردار کردن سازمانهای حقوق بشر بین المللی نمودند. اما آنطور که بعداً معلوم شد پلیس همان روز شنبه این گروه را در

عرض چند ساعت به ایران بازگردانده بودند بطوریکه حتی لحظه ای نیز برای انجام تشریفات قانونی که در سالهای اخیر برای مهاجران استردادی معمول شده است تأمل نکرده بودند.

کمیساریای پناهندگان تا کنون نتوانسته است هیچ توضیحی یا حتی تأییدی درباره این واقعه از پلیس محلی یا دولت ترکیه بدست آورد. مقامات ترکیه همچنین از دادن هر گونه اطلاعاتی به مطبوعات خودداری کرده اند. با این وجود پناهندگانی که از سه شنبه شب بتدریج بازگشته اند روایت کاملی را از این واقعه افشا کرده اند. بنا به گفته آنها هر بیست نفر بطور اتفاقی دستگیر شده اند، شانزده تن در یک خانه و چهار نفر دیگر جلوی اداره پست. پلیس از روی برگه هایی که زمان ورودشان به آنها داده شده و نشان می دهد اقامت قانونی ندارند تک تک آنها را شناسایی می کرده. بعد از دستگیری هم تمام مدارک و اشیای با ارزش و تلفن های دستی شان را مصادره و بزور آنها را سوار چند مینی بوس اجاره ای می کنند. بیش از پنجاه مهاجر بنگلادشی و افغانی و ملیت های دیگر را نیز برای استرداد به ایران از قبل در این مینی بوس ها سوار کرده بودند. یکی از پناهندگان موفق می شود در مسیر راه فرار کند ولی هفتاد و چندی دیگر را بدون هیچ توقفی به مرز می برند و حوالی نیمه شب همگی را تحویل سربازهای مستقر در کوههای مرزی ایران می دهند. سربازان پس از اینکه آنها را حدود نیم کیلومتر پیاده جلوتر می برند دستور می دهند که بقیه راه را خودشان بروند و با فحش و بددهنی تهدید می کنند که در صورت بازگشت به سوی آنها تیراندازی خواهند کرد. همینکه پناهندگان براه می افتند سربازان شروع به تیراندازی هوایی می کنند و تا حدود یک ساعت هر چند مدت صدای تیراندازی به گوش می رسیده.

پناهندگان کُرد ایرانی که سابقاً در شمال عراق بوده اند و در وان بسر می برند الان بیش از دو سال است که هر روز با هراس چنین وقایعی زندگی می کنند. در طی دو سال گذشته حداقل دو مورد دیگر استرداد گروهی این دسته پناهندگان به ایران گزارش شده است. کریم توژلی که توسط پلیس ترکیه در سال ۱۹۹۸ به ایران مُسترد شد در ۲۰ ژانویه ۲۰۰۲ توسط دوات ایران اعدام گردید. اگر چه به گفته کمیساریای عالی پس از اتفاقات آخر هفته گذشته دولت ترکیه شفاهاً قول داده که دیگر پناهنده ای به ایران بازگردانده نشود پناهندگان همچنان در ترس و هشت بسر می برند چرا که اقامت قانونی ندارند و کمیساریای پناهندگان هم همچنان از اسکان آنها در کشور سوم خودداری می کند.

وقایع اخیر هر چند که برای پناهندگان بسیار دردناک بود اما روزنه امید کوچکی نیز به همراه داشت. کمیساریای پناهندگان پس از سالهای سال منزوی کردن این گروه خاص از توجه جامعه بین الملل بالاخره رسماً اذعان به شرایط ناآمن آنها کرد و دیروز شمار این گروه را برای اولین بار اعلام نمود. آبادی (هدایت) می گوید: "اینها قدمهای مثبتی هستند و امید است که نشانگر تغییر سیاست کمیساریای پناهندگان نسبت به این گروه فوق العاده آسیب پذیر پناهنده در ترکیه باشد. تاریخ مکرراً ثابت کرده که اگر کمیساریا منافع پناهندگان را در اولویت قرار دهد قادر است آنها را با کاررایی و بسرعت برای همیشه از خطر و صدمات دور کند. ما امیدواریم این هر چه زودتر اتفاق بیافتد."

برای اطلاعات بیشتر درباره وضعیت پناهندگانی که سابقاً در عراق اقامت داشته اند لطفاً به این آساند مراجعه کنید:

IRANIAN KURDS AT RISK IN NORTHERN IRAQ AND TURKEY, UN agency and Turkish government withhold resettlement and protection, April 24, 2003
<http://www.irainc.org/text/pub/PR0403.html>

(اطلاعیه: پناهندگان کُرد ایرانی در شمال عراق و ترکیه وضعیتی مخاطره آمیز دارند، سازمان ملل و دولت ترکیه از حمایت و اسکان آنها در کشورهای سوم خودداری می کنند، ۲۴ آوریل ۲۰۰۳- فقط به انگلیسی موجود است)

گزارش: خارج از صفحه رادار: اهمال دولت ها و کُیساریای پناهندگان وضعیت هزاران پناهنده کُرد ایرانی را در ترکیه و شمال عراق به مخاطره انداخته است، آوریل ۲۰۰۳ <<http://www.irainc.org/text/pub/FNIreport2.pdf>>

Off the radar screen: UNHCR/Government neglect imperils thousands of Iranian Kurdish refugees in Turkey an Northern Iraq, April 2003, <http://www.irainc.org/text/pub/NIreport2.pdf>

برای دریافت این اطلاعیه به زبان انگلیسی به این محل مراجعه کنید <http://www.irainc.org/text/pub/PR0903.html>

نهاد همبستگی با پناهندگان ایرانی سازمانی است غیرانتفاعی در آمریکا برای کمک و دفاع از پناهجویان و پناهندگان ایرانی در سطح آمریکا و بین المللی.

Iranian Refugees' Alliance, Inc.
Cooper Station
P.O.Box 316
New York, NY 10276-0316 USA
tel/fax 212-260-7460
email : irainc@irainc.org
url: <http://www.irainc.org>